

Tore Nilssen
Forskningsdekan, SV-fakultetet, UiO

UHR-konferanse om åpen forskning
19. oktober 2021

- Åpen tilgang skal lykkes. Hvordan får vi det til?
- **Kvalitet**
  - Høy kvalitet på forskningen som publiseres i dag, og dermed høy kvalitet på forskningen som gjøres fremover.
- **Synlighet**
  - Det viktige er ikke å bli sett av flest mulig, men av de relevante leserne. Det gir bedre kvalitet på forskningen fremover.
- Hvordan kombinere kvalitet og synlighet med åpen tilgang?

- **Gode tidsskrifter.** Dyktige redaktører. Ærgjerrige fagfeller.
  - Nei, dårlige tidsskrifter trenger vi ikke.
  - **Det publiseres for mye** – noe som svekker fremgangen innenfor mange forskningsområder. [Chu & Evans *PNAS* 2021]
  - Preprints uten tidsskrifter gjør det vanskelig for unge forskere fra små universiteter å nå opp.

- Gode tidsskrifter har **høye refusjonsrater**. Dermed holder de oppe kvaliteten.
- Gode tidsskrifter trenger **finansiering**. Da trenger verden diamant åpen tilgang.

- **Diamant åpen tilgang:** gratis for både forfattere og lesere.
- Alternativet: **høye publiseringsavgifter**
  - Dreper alle verdens publiseringsfond.
  - Presser forskerne over i tidsskrifter med lavere refusjonsrater og dermed lavere kvalitet og synlighet.
  - Forskere i lavinntektsland: gikk fra å ikke kunne lese til å ikke kunne publisere.
  - Plan S – «kanskje et nødvendig onde» (Ruud, Raade & Aspaas, Khrono 2020)

- Hvordan få til diamant åpen tilgang?
- **Internasjonalt samarbeid:** Coalition Diamond OA
  - Det vi skulle ha fått i stedet for Plan S.
  - Det som trengs, er **penger**.
  - **Infrastruktur.** F eks programvare for å drive tidsskrifter.
  - Lønn til administrasjon, etc.
  - Vilje blant akademiske foreninger til å bryte med sine nåværende forlag
  - Etc
- **Top-down** heller enn bottom-up
  - Å bygge opp diamant åpen tilgang i Norge er greit, men vil neppe føre til internasjonalt samarbeid.